

Informatiebrief

Aan:	gemeenteraad
Van:	College
Zaaknummer:	Z/22/161867
Documentnummer:	DOC-23731450
Portefeuillehouder:	wethouder Van Waveren
Team:	Juridische Zaken
Datum vaststelling college:	27 juni 2023
Vertrouwelijk:	Openbaar
Fase BOB-cyclus:	besluitvormend

Onderwerp

Raadsinformatiebrief over stand van zaken eind juni "Nota Rust en Activiteiten op Zondag".

Aanleiding en stand van zaken

Ruim 13.000 inwoners van de Hoeksche Waard hebben meegedaan aan het onderzoek over rust en activiteiten op zondag. Ook de communicatie campagne die het traject ondersteunt werkt goed uit. De campagne nodigt uit tot het gesprek en ook inwoners delen actief de social media uitingen.

Deze campagne roept ook gevoelens op bij sommige ondernemers in de Hoeksche Waard. Zij zijn een eigen campagne gestart. Een campagne waarbij ze verwijzen naar de raadpleging van de gemeente. Ook hebben zij een poll gestart met een vereenvoudigde vraagstelling.

Het bovenstaande laat zien dat de zondag een onderwerp van gesprek is. Ook roept het onderzoek vragen op? Moet het allemaal zo ingewikkeld? Hoe zit het met de representativiteit? Is de vraagstelling niet te sturend. In deze raadsinformatiebrief nemen wij uw raad graag mee in de onderbouwing van keuzes zodat uw raad uiteindelijk kan rekenen op een goed onderbouw advies van het inwonersforum op basis van een representatief onderzoek.

Twee raadplegingen

Tussen 1 juni 2023 en 10 juli 2023 kunnen inwoners van de gemeente Hoeksche Waard die ouder zijn dan 16 meedoen aan een raadpleging in het kader van de nota Rust en Activiteiten op Zondag.

De raadpleging heeft twee varianten:

1. Open raadpleging: Alle inwoners van de gemeente Hoeksche Waard die ouder zijn dan 16 kunnen deelnemen aan de open raadpleging. Iedereen die mee wil kan meedoen. Dit draagt bij aan de inclusiviteit.
2. Uitnodiging via brief: Tienduizend willekeurig geselecteerde huishoudens uit de gemeente hebben een brief ontvangen met een unieke code, waarmee zij kunnen deelnemen aan een aparte versie van de raadpleging. Dit draagt aan de diversiteit van deelnemers.

De antwoorden van de twee raadplegingen slaat r het onderzoeksbureau apart opgeslagen, om de resultaten te analyseren. .

Waarom rekening houden met representativiteit?

Deelname aan de raadpleging is vrijwillig, dat geldt voor beide varianten. Niet alle inwoners van de gemeente Hoeksche Waard doen mee aan de raadpleging.

Na het sluiten van de raadpleging is het mogelijk te toetsen in welke mate de respondenten die hebben deelgenomen representatief zijn voor alle inwoners van de gemeente Hoeksche Waard.

Hoe toetst het onderzoeksbureau representativiteit?

In dit onderzoek gaat het onderzoeksbureau uit van de standaardmethode voor het bepalen van statistische representativiteit. Het onderzoeksbureau vergelijkt de verdeling van de kenmerken van de steekproef met die van de gehele bevolking van de Hoeksche Waard met een zogenoemde Chi-toets. Het onderzoeksbureau hanteert daarbij de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Ook kijkt het onderzoeksbureau hoe de inwoners die aan het onderzoek hebben deelgenomen geografisch verdeeld zijn (woonplaats/woonkern). Het onderzoeksbureau monitort op deze kenmerken tijdens de raadpleging. Het onderzoeksbureau zet de kenmerken van de deelnemers aan de raadpleging af tegen de meest actuele gegevens van het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS); zie daarvoor de bijlage bij deze raadsinformatiebrief.

Als de steekproef significant verschilt van de populatie op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau kan het onderzoeksbureau herwegen met de methode post-stratificatie. Het onderzoeksbureau kijkt dan of de hoofdconclusies van het onderzoek anders zouden zijn als de steekproef wel een representatieve afspiegeling van alle inwoners van Hoeksche Waard zou vormen. Het onderzoeksbureau kan zowel gewogen als ongewogen conclusies rapporteren. Of het onderzoeksbureau nu werkt met gewogen data of niet, het onderzoeksbureau presenteert de resultaten van de raadpleging in betrouwbaarheidsintervallen. Daarmee geeft het onderzoeksbureau aan wat de kans is dat bij een ander maar vergelijkbaar onderzoek dezelfde uitkomsten zullen worden gevonden.

De raadpleging bevat ook een vraag over religieuze gezindte. Telt dat ook mee voor representativiteit? Op basis van signalen van het Inwonersforum en de Klankbordgroep bevat deze raadpleging ook vragen over de religieuze gezindte van deelnemers. Het kenmerk religieuze gezindte is relevant gezien het thema van het onderzoek. Er zijn concrete vragen gesteld in het Inwonersforum en de Klankbordgroep hoe het onderzoeksbureau kan toetsen of inwoners met een religieuze achtergrond niet oververtegenwoordigd zullen zijn. Even goed is het een voorstelbaar scenario dat deze groep inwoners uiteindelijk ondervertegenwoordigd is.

De raadpleging bevat daarom een aantal directe vragen, bijvoorbeeld:

- Rekent u zich tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering?
- Hoe vaak neemt u deel aan religieuze diensten?

Dit zijn beide vragen die het CBS en het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) stellen in onderzoeken naar religieuze gezindte (bron). Voor het kenmerk religieuze gezindte zijn – voor zover het onderzoeksbureau bekend – bij het CBS alleen gegevens beschikbaar op landelijk niveau, niet op gemeentelijk niveau. Het onderzoeksbureau kan dus niet één-op-één toetsen of de steekproef representatief is op dit kenmerk. Wel krijgt het onderzoeksbureau met deze vragen een indicatie die – in combinatie met andere, indirecte vragen – een beeld zal geven van de samenstelling van de steekproef in termen van religieuze gezindte.

De raadpleging bevat een vraag over politieke voorkeur. Heeft dat te maken met representativiteit?

Het onderzoeksbureau stelt twee vragen naar politieke voorkeur van deelnemers:

- Hebt u gestemd bij de afgelopen verkiezingen voor de gemeenteraad op 16 maart 2022?
- (Zo ja) Op welke partij hebt u gestemd?

Voor het kenmerk politieke voorkeur is een referentie beschikbaar: de uitkomsten van de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022. In combinatie met de directe vraag naar religieuze gezindte geven de antwoorden op deze vragen een indicatie van de samenstelling van de steekproef.

Is deze informatie privacygevoelig? Mag dit volgens de AVG?

De vragen in de raadpleging zijn allen in overeenstemming met de privacywetgeving (AVG). De belangrijkste reden is dat de raadpleging anoniem is. De gegevens die het onderzoeksbureau verzamelt zijn daarom wel gegevens, maar geen persoonsgegevens. Dat betekent dat de AVG als uitgangspunt niet van toepassing is. Een anoniem onderzoek mag vragen stellen over leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, en ook over bijvoorbeeld politieke voorkeur of religieuze gezindte, zonder dat de AVG van toepassing is.

Daar kunnen uitzonderingen op zijn. Als het antwoord op een vraag, of de antwoorden op een combinatie van vragen, herleidbaar is tot een persoon dan is er sprake van een persoonsgegeven. In dat geval is de AVG wel van toepassing. Daarvan is echter geen sprake.

Elke deelnemer aan de raadpleging kan verder zelf bepalen welke informatie hij/zij wil delen. Alle vragen over persoonlijke kenmerken in de raadpleging zijn vrijwillig te beantwoorden (of over te slaan), met uitzondering van de vier vragen over leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en woonplaats. Elk van deze vier vragen bevat ook de antwoordoptie 'zeg ik liever niet'.

Hoe gaan jullie om met deelnames die niet helemaal voltooid zijn?

Niet alle deelnemers maken de raadpleging volledig af. Dat is in elk onderzoek zo. Ook de tussenresultaten van deze raadpleging laten dat zien. Het onderzoeksbureau ziet op dit moment (peildatum: 21 juni) dat ongeveer 14% van de deelnemers van de brief begint aan de raadpleging, maar deze niet helemaal afmaakt. Bij de open raadpleging is dat ongeveer 18%. Dat zijn zeer lage percentages in vergelijking met andere raadplegingen die het onderzoeksbureau uitvoert. Deelnemers stoppen op verschillende punten in de raadpleging.

Deelnames die niet volledig zijn ingevuld kan het onderzoeksbureau toch meenemen in de analyse. Elk antwoord dat deelnemers geven wordt direct opgeslagen. Dus ook deels voltooide deelnames ziet het onderzoeksbureau terug en kunnen zij meenemen. Het kan daarmee wel zo zijn dat op sommige vragen meer deelnemers hebben gereageerd dan op andere. Dit zal het onderzoeksbureau rapporteren.

Hoe beperken jullie de mogelijkheid tot beïnvloeding of fraude?

Het onderzoeksbureau heeft diverse waarborgen om respondenten met verkeerde intenties te identificeren. Daarover kan het onderzoeksbureau niet in al te groot detail treden. Maar om een voorbeeld te noemen: het is mogelijk om te zien of de raadpleging meerdere keren is ingevuld vanaf één apparaat. (Zonder overigens te weten welk apparaat dat is. Dit is dus geen persoonsgegeven.) De unieke code in de brief aan de 10.000 willekeurig geselecteerde huishoudens is ook een waarborg.

Als een van onze waarborgen een signaal geeft, dan controleert het onderzoeksbureau de betreffende deelname(s) handmatig. Om het bovenstaande voorbeeld te volgen: een herhaalde deelname vanaf hetzelfde apparaat hoeft niet vanuit verkeerde intenties te zijn. Binnen een huishouden kunnen meerdere personen vanaf hetzelfde apparaat deel hebben genomen aan de open raadpleging. Of een persoon kan begonnen zijn, de raadpleging onvoltooid afgesloten hebben, en op een later moment weer begonnen zijn. Als dit aantal erg afwijkend is, dan is dat een reden tot nader onderzoek. Daarbij kijkt het onderzoeksbureau ook naar andere waarborgen. Uiteindelijk kan dat leiden tot verwijdering van een deelname. Het onderzoeksbureau controleert wekelijks of ze signalen zien. Op dit moment (peildatum: 21 juni) heeft het onderzoeksbureau geen aanwijzingen dat er structurele beïnvloeding van de raadpleging plaatsvindt.

We horen dat enkele deelnemers de raadpleging als sturend ervaren.

De raadpleging bevat een aantal stellingen over het onderzoek, waaronder de stelling: "Dit onderzoek stuurde mijn keuzes een bepaalde kant op."

Het onderzoeksbureau heeft bekeken wat de respondenten van de brief vinden van deze stelling (peildatum: 12 juni 2023).

- Helemaal eens: 5%
- Mee eens: 17%
- Neutraal: 38%
- Mee oneens: 21%
- Helemaal mee oneens: 19%

Oftewel, 22% van de respondenten heeft het onderzoek dus in ieder geval in enige mate als sturend ervaren. Daartegenover staat 40% die het (helemaal) oneens is met de stelling en de raadpleging dus niet als sturend hebben ervaren. In vergelijking met andere raadplegingen is dit gemiddeld.

Participatiebehoeften verschillen tussen Nederlanders. Veel deelnemers vinden het fijn dat een breed opgezet onderzoek, de Participatie Waarde Evaluatie (PWE)raadpleging informatie geeft over wat er kan gebeuren als je een optie kiest. Maar er zijn ook mensen die liever een referendum-achtige vraagstelling willen ('Moet er zondagsrust zijn ja/nee?'). Deze groep ervaart een PWE soms als sturend.

Inwoners die toch moeite hebben met de vragen (of met het online invullen) kunnen de vragenlijst ook telefonisch doornemen met het onderzoeksbureau of een papieren versie invullen.

Stand van zaken

Het onderzoeksbureau ziet op dit moment eigenlijk geen onder-representatie meer van jongeren. Ruim 1.000 jongeren tot 25 jaar hebben meegedaan in een van de varianten van de raadpleging (kort of lang, via brief of open). In de leeftijdsgroep tot 35 jaar zijn dat meer dan 3.000 deelnemers (peildatum 19 juni).

Communicatie-campagne

Een communicatie-campagne met als titel "Geef de zondag een moment..." is per 1 juni van start gegaan via (online) advertenties in onder andere bussen, social media (o.a. Facebook en Instagram), posters (bij onder andere jongerencentra), buitenreclame, en pop-up op het busstation Heinenoord.

Vervolprocedure

Door middel van een raadsinformatiebrief informeren wij u over het vervolg van het project.

Bijlagen

- Referentiegegevens gemeente Hoeksche Waard